

Alles valt op zijn plaats in toneelsensatie

TONEEL Richard III door Orkater en Stadsschouwburg Amsterdam. Regie: Matthijs Rümke. Gezien: 25/9 Stadschouwburg. Aldaar tot en met 11/10. Uitverkocht. Er is een wachtlijst.

JOUKJE AKVELD

Eerder dan dat je Richard ziet, hoor je hem. Stampend met zijn gevolg betreedt hij het donkere toneel. Dan: licht, muziek en daar staat hij – Richard III, de meedogenloze machtswellusteling uit Shakespeares duisterste historiestuk. Gijs Scholten van Aschat speelt hem in Schotse rok en legerjas. Zijn been trekt, één arm is lam, maar deze man is klaar voor de strijd. Richard wil de troon en is daarvoor bereid over lijken te gaan.

Richard III is Scholten van Aschats laatste voorstelling bij Orkater voor hij toetreedt tot Ivo van Hoves ensemble bij Toneelgroep Amsterdam. Van de acteur kwam het idee het stuk te vermengen met muziek van Tom Waits, een briljante vondst. De poppy ballads en bluesliedjes nuanceren Richards slechtheid en geven hem de mogelijkheid niet alleen te verleiden met woorden, maar ook met zang.

Daarbij blijkt Scholten van Aschat met zijn diepe stem een uistekende Waits-vertolker te zijn. *'I'll shoot the moon right out of the sky for you, baby,'* fleemt hij, als hij zijn nichtje probeert in te palmen nadat hij haar broers heeft vermoord. Geen eloquenter leugenaar dan Richard III. Als een acteur provoceert, misleidt, veinst en charmeert hij, alles om zijn doel te bereiken. Topacteur Scholten van Aschat speelt hem afwisselend grof dreigend en gevaarlijk verleidelijk, met hier en daar een sardonisch vleugje humor.

In Matthijs Rümkes imponerende regie staat het podium vol mensen. Jonge musicerende acteurs (The Sadies) die als Richards militairen zijn wandaden met snerpende gitaren begeleiden – een energieke band onder leiding van Vincent van Warmerdam – en een stel krachtige vrouwenfiguren, onder wie Nettie Blanken en Petra Laseur, die Richards manipulatieve geveleiparen met schitterend furieuze uitbarstingen.

Scenograaf Marc Warning laat het geweld rond ieder nieuw slachtoffer samenvallen met een zak puin die over het toneel wordt uitgestort. Chaos en gekte nemen zo gelijkelijk toe, tot de verwoesting totaal is en de laatste zak maar voor één persoon kan zijn: Richard zelf.

Het theaterseizoen is net begonnen, maar nu al is *Richard III* een

van de sensaties van dit jaar – misschien wel dé sensatie. Alles in deze formidabele muziektheaterproductie valt op z'n plaats, van de prachtcast tot Shakespeares taal, mooi en boosaardig in Gerrit Komrijs vertaling. *Richard III* is Scholten van Aschats afscheidsfeestje bij Orkater, maar wat een feest ook voor het publiek.

Gijs Scholten van Aschat speelt Richard III dreigend en verleidelijk, met hier en daar een sardonisch vleugje humor.

FOTO BEN VAN DUIN